

ReCENSies

MET BIJDRAGEN VAN PETER VAN DEN BERG, PIETER DHONT, MARION STRUIK EN JOHN VAN VLIET

Een drieluik over de gevolgen van klimaatverandering in boek aangevuld met beelden op DVD en verwijzingen naar de internetsite www.opgewarmd-nederland.nl. Samen met zo'n 35 auteurs

van gerenommeerde instituten en organisaties schetst Rolf Roos, hoofdauteur en tevens eco-loog, filmmaker en publicist op een populair wetenschappelijke manier een beeld van de ontwikkeling van het klimaat en de gevolgen voor natuurwaarden en biodiversiteit. Heldere taal, prachtige foto's, rijk geïllustreerd, ondersteunende figuren. Ieder thema wordt besloten met de kernpunten van het onderwerp. In die zin heldere opbouw en goed, prettig leesbaar. De DVD vult het boek prachtig aan met illustratieve filmpjes. Tevens een uitstapje naar de Brenne, la Carrière in midden Frankrijk, waar geïllustreerd wordt op welke manier leven, werken en natuur kunnen harmoniëren.

Het boek zou ik anekdotisch willen noemen. Al struinend komen thema's als mondiale analyse van de klimaatverandering, de gevolgen voor flora en fauna, systeembeschrijvingen van polderwater, rivieren en kust en tegelijk de bufferende werking van moerasgebieden en bossen aan bod. Het is mij niet helemaal duidelijk geworden waarom alleen soortgroepen als vissen en zoogdieren ontbreken. Misschien zijn ze minder illustratief als risicosoort? Ondanks een kleine kritische noot over de indeling een aanrader als u op ontspannen wijze een vrij compleet beeld wilt krijgen over de gevolgen van de klimaatverandering en wat er NU voor nodig is om rampen te voorkomen.

Rolf Roos e.a., 2004. Opgewarmd Nederland. Stichting Natuurmedia, Amsterdam, Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht. ISBN 90-808158-2-9. € 34,95.

Bij het beschermen van de duinen wijzen we nogal eens op het gegeven dat de natuur gevoelig is voor 'verstoring'. Wandelaars en fietsers verjagen de vogels, die daardoor delen van hun leefgebied niet meer gebruiken kunnen. Een vaag begrip, dat bijvoorbeeld bij mountainbikers totaal niet over komt. Zij komen daar immers voor die natuur en maken bovendien

helemaal geen lawaai? Vogelbescherming Nederland heeft onlangs een boekje uitgebracht dat iets meer duidelijkheid schept. Voor een aantal vogelsoorten is geprobeerd in beeld te brengen hoe gevoelig zij voor verstoring zijn, en voor welke activiteiten in het bijzonder. Na een toelichting op het begrip 'verstoring' en de verschillende reacties van vogels daarop, wordt ingegaan op allerlei recreatietypen. Het boekje eindigt met de behandeling van een aantal soorten en hun specifieke gevoeligheden. Zo blijkt de duinpieper 'gemiddeld' gevoelig en vooral kwetsbaar in het broedseizoen. Deze vogel broedt namelijk op de grond in een open habitat, wat nogal wat recreanten aanlokt om eens buiten de paden te recreëren. Als meest negatieve effect worden dan ook wandelaars en mountainbikers genoemd. Al met al een bruikbaar boekje, nuttig voor iedere natuurliefhebber bij het overleg met terreinbeheerders.

Vogelbescherming Nederland, 2004.

Vogels en recreatie, Handvat ter voorkoming van verstoring. Interne publicatie op aanvraag verkrijgbaar.

Nieuwe Natuur in Zuid-Holland is een uitgave van de Vereniging Kust en Zee. Dit handzame, lezenswaardige boekje geeft een beschrijving van de ontwikkelingen voor de natuur en waterwinning in de Zuid-Hollandse duinen. Daarbij ligt het accent duidelijk op de duinen tussen Katwijk en Den Haag, daar waar Duinbehoud haar roots heeft. Het blijkt dat vanaf eind jaren zeventig veel gepraat is in en over Meyendel en Berkheide. Was het eerst de relatie natuurbeheerders versus waterwinners, recenter gaat het tussen de beheerder en de bezoekers. Het onstuimig laten stuiven van je duinen zonder een interactief proces blijkt contra productief. Korte beschrijvingen zijn er ook van het Van Limburg Stirumkanaal in de

Waterleidingduinen, de Middelduinen van Goeree en de Moksloot op Texel.

Voorbeelden van wat je kunt doen bij regeneratie van vochtige duinvalleien wanneer de grondwaterhuishouding wordt verbeterd.

Voor alle projecten is een veldbezoek de moeite waard met in gedachte de ambitie van de beheerder en wat het nu is. Het boekje is verkrijgbaar via de Stichting Duinbehoud.

Marc Janssen, 2004. Nieuwe Natuur in Zuid-Holland, Regeneratie van vochtige duinvalleien. Vereniging Kust en Zee, Leiden. ISBN 90-808398-1-7. € 5,-.

In de natuur is het vaak zo: er is veel meer variatie dan het oppervlakkig lijkt. Zo ook met aangespoelde schelpen. Om die verscheidenheid te ontdekken is een goede veldgids een mooi hulpmiddel. In 1991 schreef Rykel de Bruyne de KNNV-veldgids *Schelpen van de Nederlandse kust*, waarin 100 soorten voorkomen. Nu is er van diezelfde auteur weer een KNNV-veldgids uitgekomen. In het kort enkele verschillen: de nieuwe gids heeft betrekking op een groter gebied, ongeveer van Calais tot Denemarken. Er worden 252 soorten behandeld, voorzien van kleurenfoto's. Het boek is dikker met een harde kaft, en veel kleiner. Veranderingen zijn meegenomen, want sommige soorten worden zeldzaam of verdwijnen (al blijven de schelpen dan nog wel aanspoelen), andere verschijnen en krijgen een Nederlandse naam. Ook zijn er meer soorten opgenomen die aanspoelen samen met hun substraat. Ten slotte noem ik nog een wat uitgebreidere beschrijving van de leefwijze, het gebruik door de mens en bedreigingen. Deze zijn meestal per soort beschreven. Het verdient aanbeveling na determinatie nog even de tekst van verwante soorten te bekijken. Zo vermeldt de beschrijving van het Groot glanshorentje alleen dat die voorkomt 'geassocieerd met slangsterren'. Bij het Krom glanshorentje valt meer te lezen, namelijk dat die glanshorentjes 'parasitair leven, meestal op stekelhuidigen'. Zoals ik zei, bedreigingen worden er ook vermeld, zoals bij de Purperslak en Gevlochten fuikhoorn, die zeer gevoelig zijn voor organotinverbindingen uit aangroeiwerende verf voor schepen. De zeer algemene halfgeknotte strand-schelp wordt bedreigd door bevissing voor de export (paëlla), waardoor voor vogels als de Zwarte zee-eend voedseltekorten ontstaan. Het boek heeft een rustige vormgeving, en bevat een verklarende woordenlijst en een uitgebreide algemene beschrijving.

R. de Bruyne, 2004. Veldgids Schelpen. KNNV Uitgeverij. ISBN 90-5011-140-8. € 24,95.